

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Ivdiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

4. Lex Talionis in diuinis litteris sæpiùs repetita, sed cum limitatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45699

inebriet se etiam iste, atq; ad meum modum, in eadem fenestra obdormiat, meq; inibi transeuntem desuper cadens obruat. Quam conditionem & talionem, cum acceptare nollet actor, potiusq; occisum inultum censeret relinquendum, quam tantò vitam suam proferendam, totum iudicium desijt in cachinnos. Hæc talia cum ijs, quæ Favorus disputavit, obijci possunt contra legem talionis.

Ad quæ Sex. Cæcilius in disciplina juris atque legibus populi Romani noscendis interpretandisque, scientia, vsu, auctoritateq; illustris, amplexus utraq; manu Favorus, præter cætera, sic respondit: Maiores nostri quibusdam iniurijs talionem quoque apposuerunt, quam quidem tu talionem, vir optime, iniquius paulò insectatus es: ac ne consistere quidem dixisti, lepida quâdam solertia verborum: quoniam talioni par non sit talio: neq; rumpi membrum facile possit ad alterius rupturam (ut ais tu) æquilibrium. Verum est, mi Favore, talionem ratissimam fieri difficillimè. Sed decemviri minuire atq; extinguere volentes huiuscemodi violentiam pulsandi atque ledendi, eo quoq; metu coercendos esse homines putaverunt; neq; eius, qui membrum alteri rupisset, & pacisci tamen de talione redimenda nollet, tantam esse habendam rationem arbitrati sunt: ut an prudens imprudensq; rupisset, spectandum putarent, aut talionem in eo vel ad amussim equipararent, vel in libili perpendere: sed potius eundem animum eundemq; impetum in eadem parte corporis rumpendi, non eundem quoque casum exigi voluerunt, quoniam modus voluntatis prestari possit: casus ictus non possit. Quod si ita est, ut dico, ut & ipse æquitatis habitus demonstrat: taliones illa tua reciproca argutiores profecto, quam veriores fuerunt. Sed quoniam acerbum quoque esse hoc genus pœna putas: qua, obsecro te, ista acerbitas, si idem fiat in te, quod tute in alio feceris: præsertim cum habeas facultatem paciscendi: & non necesse sit pati talionem, nisi eam tu elegeris? quod edictum antem prætorium de æstimandis iniurijs probabilius esse potest? nolo hoc ignores, hanc quoque ipsam talionem ad æstimationem iudicis redigi necessario solitam. Nam si reus, qui de pacisci noluerat, iudici talionem imperanti non parebat: æstimatâ lite Iudex hominem pecunia damnabat. Atque ita, si reo & pacisio gravis, & acerbata talio visa fuerat, seueritas legis ad pecunia multam redibat. Ita Sex. Cæcilius.

Legem talionis rectè intellectam iustitiæ & æquitati conformem

III.

IV.

mem

Exod. 21. 22.

mem esse, docent etiam diuinæ litteræ, in quibus Dei ipsius nomine atque autoritate Moyses ita statuit: *Si rixati fuerint viri, & percusserit quis mulierem pragnantem, & abortiuum quidem fecerit, sed ipsa vixerit: subiacebit damno, quantum maritus mulieris expetierit, & arbitri iudicauerint. Sin autem mors eius fuerit subsequuta, reddet animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede, adustionem pro adustione, vulnus pro vulnere, liuorem pro liuore.* Similes leges repetuntur & in Leuitico, vt

Leuit. 24. 17.

mors morte, & aliud damnum simili damno compensetur. *Qui percusserit, & occiderit hominem, morte moriatur. Qui percusserit animal, reddet vicarium, id est, animam pro anima. Qui irrogauerit maculam cuiuslibet ciuium suorum, sicut fecit, sic fiet ei: fracturam pro fractura, oculum pro oculo, dentem pro dente restituet: Qualem infixerit maculam, talem sustinere cogetur.* Ac rursus in Deuteronomio:

Deuter. 19. 16.

Si steterit testis mendax contra hominem, accusans eum prauaricationis, stabunt ambo, quorum causa est, ante Dominum, in conspectu sacerdotum & iudicum, qui fuerint in diebus illis. Cumq; diligentissime perscrutantes inuenerint, falsum testem dixisse contra fratrem suum, mendacium: reddent ei, sicut fratri suo facere cogitauit, & auferes malum de medio tui: vt audientes ceteri timorem habeant, & nequaquam talia audeant facere. Non misereberis eius, sed animam pro anima, oculum pro oculo, dentem pro dente, manum pro manu, pedem pro pede exiges. Quæ lex, teste S. Augustino, *vindicta & furoris non famos, sed limes est iustus.* Quippe, vt Tertullianus ait, *licentia retributionis prohibitio erat pronocationis.* Et apud Aristotelem Rhadamantus iustum pronuntiat, *si, quæ quis fecit iniuste, eadem & patitur.* Habet tamen, etiam in diuinis libris, hæc lex talionis limitationem suam, & exceptionem. Tunc enim demum par pari est referendum, si persona lædens & læsa, sit eiusdem sortis, & æqualis conditionis. Qua de causa, in hac ipsa lege mox excipitur is, qui seruum percussit. Sequitur enim in illa Exodi lege: *Si percusserit quisquam oculum serui sui, aut ancilla, & luscus eos fecerit, dimittet eos liberos pro oculo, quem eruit. Dentem quoque si excusserit seruo vel ancilla sua, similiter dimittet eos liberos.* Quare non iubetur, vt *oculum pro oculo, aut dentem pro dente restituat.* Neque sanè par est, vt, si Princeps rustico colaphum incutiat, ab eodem colaphum expectet.

S Augustin.
lib 12. contr
Faust. cap. 27.
Tertullian.
lib 2. contr.
Marcionem
cap. 8.

petat. Maiorem enim est iniuria, si Princeps à rustico, aut dominus à seruo, quàm si rusticus à Principe, aut seruus à domino percutiatur. Atque ut videas legem duodecim tabularum cum diuina congruere, eandemque vtrique esse expositionem, *Probabile est*, inquit Abulensis, *quod nonnulli D. D. asserunt, scilicet poenam talionis debuisse irrogari à iudice, si laesus illam peteret; quòd si non peteret eam, sed mallet pecuniam, tunc iudex non tenebatur, immo non poterat infligere poenam talionis.*

Abulens. in
c. 24. Leuit.

Hanc legem non improbauit, & (quia moralis est) nec abrogauit Christus, quando dixit: *Audistis, quia dictum est: Oculum pro oculo, & dentem pro dente. Ego autem dico vobis, non resistere malo: sed si quis te percusserit in dexteram maxillam tuam, prabe illi & alteram, &c.* Clarum est enim, Seruatorem eo loco non instruere iudicem, sed docere iniurias patientem, & ad perfectionem patientiæ ducere; ne vindictam petat, sed ultionem Deo relinquat. *Iudex non sine causa gladium portat, sed ut eum stringat iuste in illos, qui strinxerunt in alios iniuste. Omnes enim, qui acceperint gladium, gladio peribunt.* Et ad magistratum pertinet, mortem morte compensare. Is autem qui iniurijs est violatus, etsi ius suum possit repetere, rectius tamen sanctiusque se gerit, si non petit talionem. *Nempe Dominus potius misericorditer perferendam indicat infirmitatem alterius, ait S. Augustinus, quàm alterius supplicio suam mitigandam. Neque enim hic ea vindicta prohibetur, que ad correctionem valet. Ipsa enim quoque pertinet ad misericordiam. Nec impedit illud propositum, quo quisque paratus est, ab eo, quem correctum esse vult, plura perferre; requiritur enim, ut & ille vindicet, rerum ordine potestas data est, sed cum ea voluntate vindicet, qua pater in filium paruulum, quem odisse non potest.* Hæc Augustinus, qui eadem alibi copiosius repetit. Et contra mendacium disputans ait: *Ea, qua in nouo testamento à Sanctis facta sunt, valent ad intelligendas Scripturas. Velut cum legimus in Evangelio: Accepisti alapam in dexteram maxillam, prabe & alteram. Exemplum sanè patientia nullum, quam ipsius Domini excellentius inuenimus, & ipse tamen, eum alapa percussus esset, non ait: Ecce alteram maxillam: sed: Si male locutus sum, exprobra de malo; si autem bene, quid me cadis? Ubi ostendit, preparationem tantum alterius maxilla in corde faciendam.* Itaque passus est

V.
Matth. 5, 38.

Rom. 13. 4.
Matth 26, 52.

S. Augustin.
lib. 1. cap. 32.
de ferm.
Christi in
monte,

Idem epist.
ad Marcell.
S. Aug lib.
contra mendac.
c. 19.

Ioan. 18, 22.